

ФАКУЛЬТЕТ
ПЕДАГОГІЧНОЇ
ОСВІТИ
ЛЬВІВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Міністерство освіти і науки України
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
Факультет педагогічної освіти
Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

СУЧАСНА ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В УКРАЇНІ ТА ЗАРУБІЖЖІ

Матеріали
міжнародної
науково-практичної
конференції

14 – 15 листопада 2024 року
ЛЬВІВ

УДК 364(477)(1-87):005.745(082)

С 82

Рекомендовано до друку рішенням кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи (протокол №4 від 28 листопада 2024 року) та вченої ради факультету педагогічної освіти (протокол №4 від 03 грудня 2024 року)

Рецензенти:

Коляда Наталія Миколаївна – докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи (Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини)

Сабат Надія Володимирівна – кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника)

Нос Любов Степанівна – кандидатка педагогічних наук, доцентка, заступниця декана факультету педагогічної освіти з наукової та навчально-методичної роботи (Львівський національний університет імені Івана Франка)

С 82 Сучасна теорія та практика соціальної роботи в Україні та зарубіжжі : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 14 – 15 листопада 2024 року) : Львів : ЛНУ імені Івана Франка. 2024. 266 с.

Матеріали конференції містять наукові публікації зарубіжних та вітчизняних науковців, науково-педагогічних працівників, практиків соціальної роботи (соціальних працівників, соціальних педагогів, педагогічних працівників, керівників громадських організацій та ін.) з проблем розвитку соціальних послуг та сервісів в Україні та зарубіжжі, міждисциплінарного підходу в контексті соціальної підтримки та захисту дітей в громаді, соціально-психологічної допомоги населенню в умовах воєнного часу та повоєнного відновлення, реінтеграції ветеранів з війни в цивільне життя у контексті соціальної роботи, стандартів та інноваційних підходів у професійній підготовці фахівців соціальної сфери.

За достовірність фактів, дат, назв, посилань, літературні джерела тощо відповідальність несуть автори матеріалів

ЗМІСТ

Розділ I. РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ ТА СЕРВІСІВ В УКРАЇНІ ТА ЗАРУБІЖЖІ

<i>Kolankiewicz Maria.</i> Pomoc dziecku I rodzinie w świetle zasad polityki społecznej w Polsce	9
<i>Szluz Beata.</i> Rowój usług społecznych w Polsce – dyrektywy	13
<i>Грицанюк Віта, Іванів Анна, Шпраха Діана.</i> Соціальне замовлення як інструмент надання соціальних послуг в громаді	18
<i>Каркач Андрій.</i> Соціальна адаптація внутрішньо переміщених осіб літнього віку в умовах нового соціального середовища	21
<i>Криницька Ірина.</i> Визначення потреб громади у соціальних послугах: запит на послуги від сімей, які виховують дітей з інвалідністю	25
<i>Купенко Олена, Галіченко Інна.</i> Соціальна робота з похилими людьми: фокуси міжнародних документів і практика територіальної громади	28
<i>Лютій Вадим.</i> Переривання антиретровірусної терапії підлітками, які живуть з ВІЛ: причини та шляхи подолання	32
<i>Мартіросян Леся.</i> Особливості надання соціальних послуг особам похилого віку за принципом «гроші ходять за людиною»	36
<i>Мартіросян Леся, Григоренко Костянтин.</i> Технології соціальної роботи із сім'ями, які опинились у складних життєвих обставинах	39
<i>Назар Наталія.</i> Соціальні послуги у сфері охорони здоров'я: перспективи розвитку в Україні	41
<i>Рижанова Алла.</i> Соціальність людини та штучний інтелект: соціально-педагогічний аспект	45
<i>Савчук Олена.</i> Діяльність мобільних медичних команд у сфері протидії гендерно зумовленому насильству	49
<i>Скiпальська Галина.</i> Інноваційні моделі «соціальна квартира» та «денний центр» для молодих матерів в складних життєвих обставинах як невід'ємна частина реформи деінституалізації в Україні	53

- 10) *Podkarpacki plan rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji na lata 2023-2025-PPRUSiDi*, <https://www.rops.rzeszow.pl/s-279-tresc-programu> (Data dostępu: 20.11.2024 r.). Uchwała nr 476/9917/23 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 4 kwietnia 2023 r. w sprawie przyjęcia «Podkarpackiego planu rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji na lata 2023-2025» (mps).
- 11) Egzemplifikacją może być – B. Szluz (oprac.), M. Misiąg (red.), *Lokalny plan deinstytucjonalizacji usług społecznych dla Gminy Adamówka na lata 2023-2027*.

Віта Грицанюк,
кандидатка політичних наук, доцентка,
доцентка кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук,
Анна Іванів
здобувачка другого магістерського рівня
Діана Шпраха
здобувачка другого магістерського рівня
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
Львів, Україна

СОЦІАЛЬНЕ ЗАМОВЛЕННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ В ГРОМАДАХ

У сучасних умовах реформування соціальної політики та децентралізації влади питання ефективного надання соціальних послуг на рівні громад стає дедалі актуальнішим. Російська агресія проти України спричинила численні негативні наслідки в різних галузях, зокрема й у сфері соціальних послуг. Через активні бойові дії, які досі не припиняються і перспективи завершення яких залишаються невизначеними, соціальна інфраструктура постійно руйнується від обстрілів. Це призводить до зростання кількості громадян, що потребують соціальної підтримки [1]. Збройний конфлікт призвів також до масової міграції населення, зокрема внутрішньо переміщених осіб, що створило додаткові навантаження на послуги соціальної системи. Через руйнування освітніх, медичних, соціальних установ і житлового фонду багато людей опинилися у складних життєвих обставинах. Особливо вразливими є діти, люди похилого віку, люди з інвалідністю, та ті хто втратив житло і роботу. Держава та громадські організації сприяють допомозі таким громадянам, та через обмежену кількість ресурсів не можливо закрити всі потреби. З огляду на зростання соціальних потреб населення та обмежені ресурси державних і місцевих бюджетів, виникає необхідність пошуку нових механізмів, здатних підвищити якість соціальних послуг і забезпечити їх

доступність для вразливих категорій громадян. Одним із таких механізмів є соціальне замовлення, яке передбачає залучення недержавних організацій та приватного сектору до процесу надання соціальних послуг. Соціальне замовлення дозволяє не тільки підвищити ефективність надання послуг, але й оптимізувати використання бюджетних коштів, що робить його важливим інструментом розвитку соціальної сфери в громадах. Згідно Закону України № 2671 - VIII «Про соціальні послуги», соціальне замовлення – це «засіб регулювання діяльності у системі надання соціальних послуг шляхом залучення на договірній основі надавачів соціальних послуг для задоволення потреб осіб/сімей у соціальних послугах відповідно до результатів визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці/територіальної громади у соціальних послугах» [5].

На думку таких науковців як О. Шубіна, Ю. Денисова, О. Санчич, А. Марильова соціальне замовлення є новітнім інструментом соціальної політики, який представляє собою «комплекс правових, економічних, психологічних, освітніх, медичних, реабілітаційних та інших заходів, що спрямовані на окремі соціальні групи або індивідів у складних життєвих обставинах. Науковець Т.Семигіна визначає соціальне замовлення як організаційно-правовий механізм для закупівлі соціальних послуг за бюджетні кошти, що передбачає конкурсне обрання надавачів послуг для вирішення значущих соціальних проблем [4].

Напрацювання, що спрямовані на підтримку розвитку соціального замовлення висвітлено в низці наукових робіт. Так, Дубич наголошує на важливості децентралізації й демонополізації системи надання соціальних послуг, із залученням недержавних організацій та приватного сектору як перспективного напрямку вдосконалення [4]. Дударьов В. В. та Попович В. М. у своїй праці зазначають, соціальне замовлення сприяє створенню конкурентного середовища та оптимізації бюджетних коштів [2].

Як зазначають Датченко Н. і Петрочко Ж. соціальне замовлення не є новим в Україні, але досі залишається новаторським підходом, оскільки невелика частина громад, які мають відповідні повноваження, закуповують соціальні послуги у недержавних надавачів. Попри вільний темп впровадження, соціальне замовлення є важливим та необхідним інструментом, який може забезпечити високу якість та доступність, а також охоплювати різні категорії клієнтів, зокрема найвразливіших груп населення. Це сприяє залученню та підтримці клієнтів, забезпечує комплексність і врахування потреб, а також стимулює інноваційність у наданні соціальних послуг, особливо для вразливих сімей з дітьми [4].

Завдяки соціальному замовленню можна оптимізувати систему соціальних послуг та підвищити їхню ефективність, навіть якщо ресурси обмежені. Соціальні послуги, які надаються через соціальне замовлення, фінансуються зазвичай з

бюджетів різних рівнів. Соціальне замовлення, на відміну від «традиційного» кошторисного фінансування бюджетних установ сфери соціального захисту, здійснюється на договірних засадах. Предметом замовлення є соціальні послуги, що сформовані замовником соціальних послуг у вигляді певного технічного завдання, яке включає конкретні параметри, очікувані результати (позитивні зміни в цільовій групі одержувачів послуг) та максимальну вартість соціальних послуг, яка розраховується відповідно до законодавства [2].

Соціальне замовлення – це механізм, за допомогою якого органи місцевого самоврядування (громади) можуть передавати надання соціальних послуг неурядовим організаціям або комерційним структурам, які відповідно до вимог громадських інтересів та стандартів надають ці послуги. Це один із інструментів, що сприяє залученню різних організацій до процесу надання соціальних послуг та забезпечує більшу ефективність, якість і доступність таких послуг для населення. Завдяки соціальному замовленню громади можуть краще орієнтуватися на потреби своїх мешканців, стимулювати конкуренцію між постачальниками послуг і забезпечувати прозорість витрат бюджетних коштів. Окреслимо ряд переваг впровадження соціального замовлення у процесі надання соціальних послуг. Перш за все, підвищиться якість наданих послуг, оскільки конкуренція між постачальниками послуг стимулює підвищення стандартів якості, оскільки виконавці прагнуть отримати державне фінансування на основі соціального замовлення. По-друге, соціальне замовлення допомагає ефективніше використовувати бюджетні кошти, оскільки вони спрямовуються на конкретні послуги для визначених цільових груп. Це забезпечить кращий контроль та зменшить корупційні ризики, які є назвичайно болючою проблемою в Україні. Ще однією перевагою впровадження соціального замовлення є залучення фахівців, які у своїй роботі використовують нові технології та сучасні методики, що дозволяє краще адаптувати соціальні послуги під сучасні реалії. Підвищення доступності соціальних послуг, на нашу думку, є безперечною перевагою соціального замовлення. Адже соціальне замовлення дозволяє розширити географію надання послуг та збільшити охоплення населення, включаючи сільські регіони та віддалені громади, які зазвичай мають обмежений доступ до соціальних послуг.

Таким чином, соціальне замовлення в Україні не лише посилює ефективність системи соціального захисту, а й сприяє соціальній інтеграції, розширенню партнерства між державним та недержавним секторами і покращенню якості життя громадян.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Соціальне замовлення: інструмент для відновлення та покращення якості соціальних послуг у громадах. 2023. Електронний ресурс:

<https://parlament.org.ua/analytics/soczialne-zamovlennya-instrument-dlya-vidnovlennya-ta-pokrashhennya-yakosti-soczialnyh-poslug-u-gromadah/>

2. Дударьов В. В., Попович В. М.. Соціальне замовлення як інструмент підвищення ефективності надання соціальних послуг на регіональному рівні. *Вісник НТУУ «КПІ» Політологія. Соціологія. Право.* 2019. № 2., С. 11-17. DOI: 10.20535/2308-5053.2019.2(42).194766

3. Датченко Н.. Соціальне замовлення як фактор підвищення якості соціальних послуг. *Social work and social education.* 2022. С 24-28. DOI: 10.5281/zenodo.5905660

4. Петрович Ж. В., Датченко Н.А.. Сутність та особливості впровадження соціального замовлення в Україні. *Науковий вісник Ужгородського університету «Педагогіка, Соціальна робота».* 2021. Випуск 2 (49). С. 155-159. DOI: 10.24144/2524-0609.2021.49.155-159

5. Про соціальні послуги: Закон України від 17.01.2019 № 2671-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>

Андрій Каркач,

доктор філософії з соціальної роботи,

доцент кафедри соціальної роботи та спеціальної освіти,

Полтавський інститут економіки і права,

Полтава, Україна

СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ ЛІТНЬОГО ВІКУ В УМОВАХ НОВОГО СОЦІАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА

Старіння населення одна із глобальних проблем сучасного світу. Останнім часом демографічна ситуація в Україні складається таким чином, що серед населення все більшу питому вагу займають літні люди [4].

У сучасній Україні, де війна стала жорсткою реальністю для переміщення людей, адаптація внутрішньо переміщених осіб літнього віку стає актуальним завданням, яке вимагає уваги від суспільства, державних органів, органів місцевого самоврядування та неурядових організацій. Потoki внутрішнього переміщення, що збільшуються, тягнуть за собою зміни у соціокультурному просторі, які виявляються у різних формах: починаючи від конфліктів та закінчуючи інтеграцією внутрішньо переміщених осіб літнього віку у нове соціальне середовище.

Внутрішнє переміщення – це складне соціальне явище, що стосується усіх аспектів життя і приймаючого соціального середовища, і самих внутрішньо переміщених осіб.